
Uredniška navodila avtorjem¹

---

1. *Prispevki za novejšo zgodovino* so znanstvena revija, izdaja jo Inštitut za novejšo zgodovino, Ljubljana, Kongresni trg 1. Revija objavlja izključno članke s področja novejšje zgodovine.
2. V reviji so objavljeni prispevki v slovenskem jeziku, povzetki (summary) pa v angleškem ali nemškem ali italijanskem ali francoskem, izvleček (abstract) pa v angleškem.
3. Prispevek oddan uredništvu lahko obsega do 24 enostransko tipkanih strani s po 30 vrsticami na stran (43.200 znakov). Prispevek mora biti oddan na disketi (z navedbo urejevalnika) in v odtisu. Avtor mora navesti sledeče podatke: ime in priimek, akademski naslov, delovno mesto, ustanovo zaposlitve, njen naslov in morebitni naslov elektronske pošte (e-mail).
4. Oddani prispevek mora imeti tudi **izvleček** in **povzetek** (praviloma do 3000 znakov - 45 vrstic). **Izvleček** (do 250 besed) mora biti razumljiv sam po sebi brez branja celotnega besedila članka; pri pisanju se uporabljajo celi stavki; izogibati se je treba slabše znanim kraticam in okrajšavam. **Izvleček** mora vsebovati avtorjev primarni namen oziroma doseg članka, razlog zakaj je bil napisan ter opis tehnike raziskovalnega pristopa (osnovna metodološka načela). K izvlečku mora avtor dodati **ključne besede**, ki odražajo vsebino prispevka in so primerne za indeksiranje. Oddani prispevek mora imeti navedbo ustrezne klasifikacije - kategorije uveljavljene v sistemu COBISS (izvirni znanstveni članek, pregledni znanstveni članek, poljudni članek, ...).
5. Besedilo prispevka mora biti pregledno in razumljivo strukturirano, tako da je mogoče razbrati metodo dela, rezultate in sklepe. Na koncu mora biti navedena **uporabljena literatura in arhivski fondi**.
6. **Opombe** morajo biti pisane enotno. So vsebinske (avtorjev komentar) in bibliografske (navedba vira, uporabljene - citirane literature). Bibliografska opomba mora ob prvi navedni vsebovati celoten naslov oz. nahajališče: ime in priimek avtorja; naslov dela (ko gre za objavo v reviji ali zborniku naslov le-tega), kraj in leto izida, strani (primer: monografija: Jurij Perovšek: Liberalizem in vprašanje slovenstva : nacionalna politika liberalnega tabora v letih 1918-1929. Ljubljana: Modrijan, str. ...; revija/zbornik : Ervin Dolenc: Slovensko zgodovino, 38, 1998, št. 1-2, str. 43-57.), nato pa se uporablja smiselna okrajšava (navajati: dalje ...). Pri navajanju arhivskih virov je treba navesti najprej arhiv (ob prvi navedbi celotno ime, v primeru da ga uporabljamo večkrat nevesti okrajšavo v oklepaju), ime fonda ali zbirke (signaturo, če jo ima), števiko fascikla (škatle) in arhivske enote; mogoče ja navesti tudi naslov navajanega dokumenta.
7. Prispevki so recenzirani; **recenzije** so anonimne. Na osnovi pozitivnega mnenja recenzentov je prispevek uvrščen v objavo.
8. Za znanstveno vsebino prispevka in točnost podatkov odgovarja avtor.
9. Uredništvo prejete prispevke lektorira, avtor **lekturo** pregleda in jo avtorizira. Uredništvo posreduje avtorju prvo **korekturo** prispevka, ki jo mora vrniti uredništvu v roku treh dni. Širjenje obsega besdila ob korekturah ni dovoljeno. Pri korekturah treba uporabljati korekturna znamenja navedena v Slovenski pravopis (1962), Slovenski pravopis 1. Pravila (1990). Drugo korekturo opravi uredništvo.
10. Dodatna pojasnila lahko dobijo avtorji na uredništvu.

---

¹ Periodična publikacija mora redno (v vsakem zvezku) objavljati navodila avtorjem, v katerih uredništvo avtorjem definira svojo uredniško politiko ter jim predstavi svoja vsebinska in tehnična navodila, katerih se morajo pri pripravi prispevka držati. Navodila avtorjem v znanstveni reviji *Prispevki za novejšo zgodovino* temeljijo na *Navodilih za oblikovanje znanstvenih in strokovnih periodičnih publikacij, ki jih sofinancira Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije* (glej v spletni strani MŠZŠ na internetu: <http://www.mzt./mzt/dok/nav-oblik-publ.html>).

Predgovor uredništva

Zveza zgodovinskih društev Slovenije je ob šestdesetletnici začetka druge svetovne vojne na ozemlju Slovenije, ko so takratne sosednje države napadle jugoslovansko državo, organizirala in priredila znanstveni posvet z naslovom *Šestdeset let od začetka druge svetovne vojne na Slovenskem*. Posvet je potekal 11. in 12. aprila v Ljubljani pod pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Milana Kučana. Pripravil ga je organizacijski odbor v sestavi: predsednik dr. Jurij Perovšek, predsednik ZZDS, podpredsednik dr. Stane Granda, podpredsednik ZZDS, in člani, predstavniki znanstvenih in strokovnih ustanov s področja zgodovinopisja (dr. Jasna Fischer, Inštitut za novejšo zgodovino, dr. Dušan Nečak, oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, dr. Darko Friš, oddelek za zgodovino Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, dr. Marijan Drnovšek, ZRC SAZU - Inštitut za slovensko izseljenstvo, Metka Gombač, Arhiv Republike Slovenije, dr. Avguštin Malle, Slovenski znanstveni inštitut, Celovec, in Milan Pahor, Narodna in študijska knjižnica, Trst). Na znanstvenem posvetu je bilo predstavljenih 17 referatov.

Referate in razpravljanje o njih objavljamo po dogovoru z organizatorjem posveta v znanstveni reviji *Prispevki za novejšo zgodovino*. Objavljeni so vsi prebrani referati oziroma razprave, dodan je še pregledni znanstveni članek o položaj Slovencev v zamejstvu ob začetku druge svetovne vojne v Jugoslaviji. V razpravi na posvetu se je namreč pokazalo, da je ta tema za poznavanje in razumevanje dogajanja za celoten slovenski narod v letu 1941 pomembna, a je bila pri pripravi posveta prezrta. Glede na potek znanstvenega posveta je nekoliko spremenjen vrstni red referatov. Razpravo, ki je sledila prebranim referatom, objavljamo v celoti. Vsi razpravljalci, bilo jih je 21, nekateri so razpravljali večkrat, so svoje razprave avtorizirali, pri čemer so, dodali manjkajoče podatke, ki jih v razpravi na posvetu niso povsem točno navedli (naslove knjig, osebna imena, navedbe), in popravili jezikovne napake in tako smiselno zaokrožili izrečeno. Vsebine svojih razprav niso spreminjali. Uredništvo je opravilo lekturo. Razprava je potekala na osnovi povedanega v referatih na posvetovanju oziroma napisanega v povzetkih referatov, ki so jih prejeli vsi udeleženci znanstvenega posveta (povzetki so bili omejeni na 45 vrstic), zato so se v nekaterih razpravah misli zapisane v objavljenih znanstvenih člankih referentov na posvetu, v zborniku ponovile. Razprava je objavljena v dveh delih, za vsak dan posveta posebej. Objavljena je tudi razprava, ki jo je razpravljalec oddal pisno ter kot del razprave pozdravno pismo predsednika Zveze združenj borcev in udeležencev NOB Slovenije, ki se je edini odzval prošnji organizacijskega odbora, naslovljeni na strokovna in stanovska društva ter civilnodružbene organizacije, da lahko udeležencem znanstvenega posveta povedo svoje pozdrave in mnenja.

Za vsa v zborniku objavljena besedila velja načelo, da za njihovo vsebino in točnost navedb odgovarjajo avtorji.

Uredništvo *Prispevkov za novejšo zgodovino* se za sodelovanje zahvaljuje vsem avtorjem znanstvenih člankov, objavljenih v zborniku, in razpravljalcem na posvetu, ker so v veliki meri upoštevali prošnje uredništva glede rokov za oddajo

besedil. Prav tako se jim zahvaljuje za izvedbo posvetovanja organizacijski odbor, ki posebno zahvalo namenja še tajnici ZZDS Barbari Šatej, Majdi in Franciju Čudnu ter demonstratorokama na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani Mojci Kovačič in Ireni Ribič, ker brez njihove predane pomoči posveta ne bi bilo mogoče izpeljati.

Zahvala velja tudi Muzeju novejše zgodovine Slovenije, iz zbirke katerega objavljamo večino fotografij. Te prikazujejo dogajanje v letu 1941, kar še dopolnjuje podobo življenja v tem letu. Objavljene fotografije se ne navezujejo na tematiko člankov, za katerimi so objavljene. Izbrane so zaradi svoje dokumentarne vrednosti in pričevalnosti o dogajanju v letu 1941. Večina jih še ni bila objavljenih ali pa niso bile objavljene pogosto.

Želja organizatorjev znanstvenega posveta kot tudi uredništva Prispevkov za novejšo zgodovino, ki je zbornik s posveta sklenilo izdati je, da bi z objavljenimi referati, pa tudi razpravljanjem o njih odstrli še del zastora, ki zakriva dogajanja v letu 1941 pri nas in povečali védenje o tem za Slovence prelomnem letu. Verjamemo, da smo s pričujočo objavo to dosegli.

Glavni urednik
dr. Zdenko Čepič

Fototeka Muzeja novejše zgodovine Slovenije, foto Miran Pavlin

Slika z mejnega bloka med Kraljevino Italijo in nemškim 'rajhom' na mostu čez Savo pri Črnučah 20. 5. 1941 simbolizira položaj, v katerem so se znašli Slovenci leta 1941, ko je druga svetovna vojna zajela tudi ozemlje Slovenije. Bili so razdeljeni med Nemčijo, Italijo in Madžsko, ki so v kratki vojni aprila 1941 slovensko ozemlje okupirali in si ga razdelili. Države okupantke so med zasedenimi ozemlji vzpostavile meje. Fotografija ponazarja tedanji položaj razkosanega slovenskega naroda: na eni strani nasmejani italijanski karabinjer, na drugi mrki nemški graničar. Med njima stoji, s pogledom stran od fotografskega objektiva, policist v jugoslovanski uniformi.

Fotografi - kronisti leta 1941 v Ljubljani

Fotografija ima veliko dokumentarno vrednost, kar nedvomno velja tudi za fotografije iz obdobja 2. svetovne vojne pri nas. Ohranjenih jih je preko 100 tisoč; največ jih hrani fototeka Muzeja novejšje zgodovine Slovenije. Med 2. svetovno vojno se je pri nas po sedaj znanih podatkih ukvarjalo s fotografijo okoli 160 fotografov. Med temi imata pomembno mesto dva, ki sta bila prava fotokronista Ljubljane in njenega 'vsakdana' v vojnem času: Miran Pavlin in dr. Jakob Prešeren. Pri njunem delu gre za pravo reportersko fotografijo, za zavestno iskanje dogodkov in 'objektov', ki sta jih ujela v fotografski objektiv in jih ohranila kot prvovrsten vir zgodovine. To velja še posebej za fotografije dogajanj v letu 1941 v Ljubljani.

***

Miran PAVLIN, inženir kemije, se je rodil 21. septembra 1920 v Ljubljani, kjer se je tudi šolal in leta 1939 maturiral, leta 1944 pa diplomiral iz kemije. Med okupacijo 1941-1944 je bil honorarni sodelavec časopisa Jutro, za katerega je dokumentiral življenje in dogodke med italijansko in pozneje nemško okupacijo Ljubljane in okolice. Leta 1944 je bil prisilno mobiliziran v organizacijo TODT, konec vojne je dočkal v osvobojeni Gorici. Živi v Torinu. Štejemo ga za najpomembnejšega urbanega fotokronista okupirane Ljubljane in njene okolice. Med vojno je napravil okoli 2000 posnetkov. Zanimivi so njegovi posnetki prihoda italijanske vojske aprila 1941 v Ljubljano, parade različnih vojaških formacij, fašistične parole po zidovih, odstranjevanje slovenskih napisov... Na fotografski način je 'ujel' tudi nastanek prvih oblik odpora; po zidovih so se že julija 1941 pojavile črke "V" (Victory), pozneje pa tudi kratice Osvobodilne fronte. Pavlin je to zavestno 'ilegalno' beležil predvsem v zgodnjih jutranjih urah in pozno popoldan, ko je bila svetloba za fotografiranje komaj zadostna. V letih 1941-1944 je fotografiral tudi številne kulturne in športne dejavnosti ter življenje med italijansko okupacijo; po kapitulaciji Italije pa je fotografiral domobrance in sodelovanje cerkvenih oblasti z okupatorjem.

***

Dr. Jakob PREŠEREN, pravnik, planinski pisatelj, se je rodil 9. julija 1888 v Begunjah na Gorenjskem. Umril je leta 1975 na Jesenicah. Študiral je pravo na Dunaju, kjer je doktoriral. Od leta 1936 do upokojitve leta 1945 je bil sodnik apelacijskega sodišča v Ljubljani. Med 2. svetovno vojno je v svoj fotoaparatus ujel pomembne dogodke okupirane Ljubljane in je poleg Pavlina najpomembnejši fotografski kronist okupirane Ljubljane in okolice. Naredil je čez 400 dokumentarnih črno-belih posnetkov, pa tudi barvne; ob okupaciji Ljubljane aprila 1941 je posnel 13 unikatnih barvnih leica diapozitivov, panoramske posnetke Ljubljane in barvni posnetek grobov talcev na ljubljanskih Žalah 25. avgusta 1942. Fotografiral je tudi grobove talcev v Dragi pri Begunjah, kar kaže na Prešernov pogum pri dokumentiranju krajev smrti. Fotografiral je tudi prihod partizanov v Ljubljano; dokumentarni so njegovi posnetki osvobodene Ljubljane maja leta 1945, okrašene z napisi, zastavicami, fotografijami.

Dejan Vončina, Muzej novejše zgodovine Slovenije